

De natte voeten van Jakarta

'Luctor et emergo' is de Zeeuwse wapenspreuk: ik worstel en kom boven. De geschiedenis van Zeeland is vervlochten met de strijd tegen het water. En terwijl hier de strijd vooralsnog gewonnen is, zijn er veel plekken op de wereld waar het water een voortdurende dreiging vormt. Fotografe Cynthia Boll maakte een indrukwekkende reportage in Jakarta, waar ze het leven van vier mensen volgde. De foto-expositie 'Jakarta, de mensen achter de zeemuur' is een jaar lang te zien in het Watersnoodmuseum in Ouderkerk.

De Indonesische hoofdstad Jakarta zinkt weg, in een tempo van maar liefst 7,5 tot 25 centimeter per jaar. De megastad van 28 miljoen mensen ligt in een delta waar dertien rivieren op uitmonden en wordt voortdurend bedreigd door overstromingen. Populatiegroei en het oppompen van grondwater voor drinkwater vormen een belangrijke bijdrage aan het probleem. Plus het feit dat de bestaande kanalen, pompen en pijpen zo slecht onderhouden zijn en verstopt zitten met afval, dat het water niet weg kan. En dan is er nog de stijgende zeespiegel. Er is een zeemuur die de inwoners tegen de Javazee moet beschermen, maar die is veertig jaar oud en zinkt ook zelf mee met de rest van de stad. Cynthia Boll bracht in beeld wat het voortdurende gevecht voor de mensen in Jakarta betekent.

Tweede laag

Cynthia is sinds 2007 zelfstandig fotografe. Op haar fotografieopleiding koos ze de richting journalistieke/documentaire fotografie en maakt tegenwoordig vrijwel alleen maar reportages, waardoor ze echt diep in een onderwerp kan duiken. Ze probeert de alledaagse werkelijkheid te laten zien en als een vlieg aan de muur een inkijkje te geven in iemands leven. Zo maakte ze een reportage over de vrouwenafdeling

van een Afghaans ziekenhuis en documenteerde ze het afscheid en de crematie van de vier maanden oude Carlijn, waarmee ze een Zilveren Camera won. Met haar foto's wil ze een verhaal vertellen, voor haar moet er altijd een tweede laag in zitten. Pas dan is het interessant.

In 2013 zag ze toevallig een nieuwsitem over Jakarta's overstromingsproblemen en de plannen voor het bouwen van de grote zeewering. 'Ik woon zelf in een dijkhuis en stelde me voor hoe het is om in een zinkende stad te leven. Het fascineerde me: wat is er in die stad aan de hand? Maar toen ik er meer over wilde lezen, kwam ik alleen maar informatie tegen over de technische kant van het probleem, niets over de mensen die er wonen,' vertelt ze. Al snel ontstond het idee om er zelf op onderzoek te gaan en een fotoreportage te maken over de mensen die bijna dagelijks met de overstromingen te maken hebben. Ze diende een projectvoorstel in voor het subsidieprogramma Innovation in Development Reporting van het European Journalism Centre en kreeg financiering om op onderzoek te gaan.

Nederlandse expertise

Waar ook ter wereld mensen te kampen hebben met ernstige wateroverlast, wordt vaak een beroep

gedaan op de kennis van Nederlandse experts op het gebied van hydrologie, bodemkunde, watermanagement, stedelijke ontwikkeling en landschapsarchitectuur, zo ook in Jakarta. Op verzoek van de Indonesische regering aan de Nederlandse overheid is er een consortium gevormd van Nederlandse ingenieurbureaus en kennisinstellingen, zoals Deltares in Delft en de HZ University of Applied Sciences in Zeeland, om een geïntegreerd plan te helpen opstellen om de stad te beschermen tegen zee-overstromingen. De zee vormt namelijk de grote bedreiging voor de nabije toekomst. Samen met lokale universiteiten, bedrijven en autoriteiten werken docent-onderzoekers en studenten aan het Living Lab Water Indonesia, waar kennis wordt gedeeld in verschillende onderzoeken. Zo wordt daar gezocht naar een oplossing om de mangrovebossen te benutten voor kustversterking. En Nederlandse bedrijven leggen er een brug aan met daaronder turbines die energie winnen uit stroming. Het masterplan – genaamd National Capital Integrated Coastal Development (NCICD) – om een Giant Sea Wall te bouwen als kustbeveiliging zit alleen nog altijd in de ontwikkelingsfase. En intussen zinkt de stad verder en stijgt het water. Iedereen in Jakarta heeft te maken met de

overstromingen, volgens Cynthia, zowel arm als rijk; in de regentijd vaak meerdere malen per week. Cynthia: 'Van tevoren had ik bedacht dat ik vier mensen wilde volgen, mannen en vrouwen, die verschilden in leeftijd en in hoe het water hun leven beïnvloedt. Ik wilde graag een schoolmeisje, een visser, een ondernemer en iemand die veel in de stad reist, bijvoorbeeld een taxichauffeur.' Na maanden van research vertrok ze naar Jakarta om op zoek te gaan naar haar 'onderwerpen'. 'Nu kun je het wel zo bedenken, dat wil niet zeggen dat die mensen ook bestaan. Alles pakte wat anders uit, maar eigenlijk veel beter dan dat ik het had kunnen bedenken.'

Onzekerheid en hoop

In de fototentoonstelling maken we kennis met Alda, een 12-jarig schoolmeisje dat met haar familie in zelfgebouwde illegale woningen in en om de voormalige vismarkt woont, een Nederlandse ruïne uit 1659. Vaak overstromt de hele boel en de mensen waden door het stinkende rioolwater waarin allerlei afval drijft. In de regentijd kan Alda vaak niet naar school. In Cynthia's project staat Alda voor de toekomst: er is veel onzekerheid, maar ook hoop.

Sarmini is een verkoopster van het traditionele kruidendrankje jamu en moeder van drie zonen, met nog een kind op komst. Ze wonen vlakbij het Waduk Pluit

reservoir, dat door het vele afval van de bewoners vervuild is. Ze wil dat de regering hun gebied helpt met stromend water en afvalverzameling in plaats van huizen af te breken. Voor Sarmini hebben de overstromingen directe economische gevolgen: de prijs van de ingrediënten stijgt en klanten blijven weg. Visserman Lukman woont met zijn gezin in een huis op bamboepalen buiten de zeemuur. Elk jaar moet hij zijn huis 25 centimeter verhogen omdat Jakarta zinkt. Hij maakt zich zorgen om de vervuiling van de zee met chemisch afval, waardoor hij steeds verder weg moet om te vissen. Lukman weet niet of zijn huis er binnenkort nog zal staan. Sumari is een fietstour-gids in het historische gebied Kota Tua, het vroegere Batavia. Hij hoopt op meer respect en aandacht voor het culturele erfgoed, dat steeds verder afbrokkelt. Sumari spreekt geen Engels, daarom leidt hij alleen Indonesische mensen rond. In de regentijd verdient hij bijna niks want dan zijn er nauwelijks toeristen. Sumari woont in de sloppenwijken van Noord-Jakarta, waar de overstromingen het ergst zijn.

Stank en afval

De foto's van Cynthia zijn soms ontroerend en soms aangrijpend, maar altijd prachtig van compositie en

kleur. Je hebt het gevoel dat de mensen zich niet bewust zijn van de aanwezigheid van een camera, terwijl Cynthia op dat moment zelf in die kleine kamers en steegjes moet zijn geweest. Hoe kreeg ze dat voor elkaar? 'Ik heb heel lang met deze mensen doorgebracht. Soms bleef ik bij hen logeren, maar dat kon niet bij iedereen; Sumari, de fietstour-gids heeft een kamer van 3x3 die hij deelt met twee andere mannen, het schoolmeisje Alda woont met haar moeder en stiefvader en zij konden niet eens languit liggen. De twee anderen woonden net iets groter, en dan sliepen we bijvoorbeeld met z'n vijven op een rijtje. De mensen daar kennen weinig privacy, daardoor beschouwden ze me al snel als een van hen en niet als een pottenkijker. Bovendien zijn Indonesiërs heel nieuwsgierig en maken ze zelf overal foto's van. In het begin werd er wel op me gelet, maar op een gegeven moment viel het niet meer op dat ik er was, dat was een kwestie van tijd en vertrouwen opbouwen. De foto's zijn niet in een paar weken gemaakt, ik heb zo'n acht à negen keer een reis gemaakt voor dit project.'

De bewoners van deze sloppenwijken hadden geen sanitaire voorzieningen en drinkwater moeten ze kopen. Hoe redde Cynthia zich daar, in die omstandigheden – wen je soms aan de troep en de

stank? 'De viezigheid went, de stank niet. Wel is water een natuurlijke afvoer, het vuil stroomt mee. Maar ik heb natuurlijk ongemakkelijke momenten gekend. De huizen zijn gebouwd op mensen van veertig kilo en ik weeg echt wel wat meer. Soms kraakten de planken vervaarlijk en hoopte ik dat ik er niet doorheen zou zakken.'

Groot project

In Jakarta is er een grote tentoonstelling geweest van haar foto's in het Erasmus Huis – dat is het Nederlands Cultureel Centrum – en in een koloniaal pand in Kota Tua. Voor de opening had Cynthia met de organisatie geregeld dat alle 'hoofdrolspelers' met hun familie werden opgehaald zodat ze erbij konden zijn. 'Dat vonden ze fantastisch,' vertelt Cynthia, 'sommigen waren nooit meer dan twee kilometer bij hun huis vandaan geweest. Ze vonden het ook heel bijzonder dat de vice-gouverneur aanwezig was, en dat ze elkaar konden ontmoeten.'

Eigenlijk is de tentoonstelling slechts een klein onderdeel van het project. In Indonesië was er veel aandacht op social media, vooral gericht op jonge mensen van 18 tot 35 jaar, met dagelijkse posts op Facebook en de website www.utarakanjakarta.com. Ook verschenen er artikelen in kranten, was er

een gezamenlijke publicatie in National Geographic Nederland en Indonesië, een samenwerking met een jeugdtijdschrift en jongerenactiviteiten bij de tentoonstelling. Dat de tentoonstelling nu in Zeeland te zien is, vindt Cynthia geweldig: 'Vooral omdat het in het Watersnoodmuseum altijd heel erg gaat om de persoonlijke verhalen. Behalve de link met het onderwerp, past mijn expositie ook wat dat betreft goed bij dit museum.'

Als we Cynthia spreken is ze overigens net weer terug uit Jakarta, waar ze nog steeds aan watergerelateerde projecten bezig is. Ze kan zich zo onderhand bijna een expert noemen op dit gebied. Ze is nu bezig om soortgelijke projecten op te zetten in vier andere steden die te maken hebben met dezelfde problematiek. We volgen Cynthia met belangstelling, want de gezichten van de mensen om wie het uiteindelijk allemaal gaat, moeten we blijven zien.

De foto-expositie 'Jakarta, de mensen achter de zeemuur' is een jaar lang te zien in het Watersnoodmuseum. Cynthia Boll zal binnenkort voor het tweede seizoen te zien zijn als jurylid in het RTL4-programma 'Het perfecte plaatje'.